

QVÆSTIO PHILOSOPHICA,

EX TOTA PHILOSOPHIA
RATIONALI.

Ad mentem D. Thomæ Doctoris Angelici
DEPROMPTA.

&

PER BLASIVM KRAVSOWSKI
In Celeberrima Academia Cracouiensi.

LECTORIO DD: THEOLOGORVM

Publicè ad disputandum

PROPOSITA

PRAESIDENTE

M. SIMONE STANISLAO MAKOWSKI,
Collegij Majoris Regio & Cursus Philosophici Professore, ad S. Annæ
Canonico, Ecclesiæ Cathedralis Cracouiensis
CONCIONATORE.

Anno Domini, 1663. Mense Iulio, Die 15. Hora 2. Pomeridianâ

CASIMIRIÆ AD CRACOVIAM,

Ex Officina Typographica BALTHASARI SMIESZKOWICZ, Typogr.

IN STEMMATA
 ILLUSTRISSIMÆ ET ANTIQUISSIMÆ
 DOMVS
 WIELOPOLSCIORVM,

JTe leues Musa, quem Pegasea Vngula fontem
 Elicuit, plenis suaue potate labris
 Quam doctos gressus SONIPES WIELOPOLSCIVS egit
 Ad Patriæ gustus, aptior Vnda fuit.

ANDREAS TRETERVS

Stud: Poëseos.

XVII-7527-III

JLLVSTRISSIMO
DOMINO. DOMINO

IOANNI

De Pieskowa Skála,
WIELOPOLSKI,
DAPIFERO REGNI.

CAPITANEO BIECENSI, &c. &c.

Domino & Patrono Amplissimo.

Non aberravit, quisquis scientiam Philosophicam Ægyde clypeatam, è Iouis cerebro profiliuisse asseruit, Illustrissime Domine. Nihil enim illâ fortius ad defendendam omnem domum, Urbem, Regnum, inueniri potest: nam Pindari penates in media Thebarum calamitate, vnius Philosophi præsidio incolumes perstitère. Lampæcum Hellepontii plus vnius Themistoclis sapientia defendere potuit, quàm validissimæ Persarum incursiones eidem nocere. Graciam diuturna in pace non Regum potentia, sed Philosophia studium conseruauit. Hæc itaq; spectans Tuum Equum asciatum gloriæ & victoriæ signum, quo Reges Neapolitanorum in suis nummis, & Saxonum Principes in vexillis militariis, pro insigni vsi sunt,

sunt, hodie apud Te protectionem queris. Qui ita Tuorum felicissime correspondes nomini & sanguini, ut in Te omnia antiquæ Prosapie splendorum ornamenta cernantur: ut non immerito exemplar veræ nobilitatis dici merearis, in quo suspiciat Orbis Sarmaticus, quæcunque ad optimi patriæ ciuis perfectiorem spectare videntur. Neque mirum: semper quippe è Wielopolsciano sanguine. velut è Memnonia pyra Phænices enascuntur, quorum hoc fortunæ datum est, ut semper in augusto Heroum positi fastigio, eluceant Orbi ad immortalitatem. Suspicimus omnes in Parente Tuo pulcherrimam gloriam virtutum effloruisse, & quæ in plerisq; sparsa laudamus, in eo communi quodam vinculo colligata miramur & amamus. In Te pariter non dissimilia spectamus, qui citò ad Paterni splendoris complementum properasti. Vbi enim primæ ætatis puluerem in Castatio literarum fonte deterfisti, reuersus ab exteris nationibus, umbram statim fastidiebas, petebas publicum, ut ibi nomen Tuum inter Heroas virtuti consecrares, Vbi Maiorum gloriam vidisti euiruisse. Agnouit summam in Te prudentiam Amplissimus Ordinum Regni in Generalibus Comitijis confusus, ubi pro publica necessitate difficillima quæque sustinuisti, ut nemini deesset, quod in Te diligeret, & patria carissima haberet, quod Tibi postmodum referre teneretur. Quare non dubito fore, quia pro innata Tua in literas propensione, Philosophiam rationalem grato animo complecteris, & hoc primum mei in Illustrissimam Wielopolscianam Domum, obsequij argumentum non repudiabis.

J L L V S T R I S S I M Æ
Dominationis Tux

Clienti æternum deuotus,

BLASIVS KRAVSOWSKI.

QVÆSTIO PHILOSOPHICA,

EX TOTA PHILOSOPHIA RATIONALI
DE PROMPTA

Trum Logica artificialis, diuifa in Docentem, & Vttem, necessaria ad alias scientias, speculatiua entis rationis per solam potentiam intellectiuam producibilis, & per speciem alienam cognoscibilis: continens sub se vniuersalia seu prædicabilia tanquam species; prædicamenta, vt fundamenta secundarum intentionum; signa & vocum significationes, Enuntiationes, propositiones, vt secundas intentiones: Definitionem, Diuisionem & Argumentationem, vt instrumenta comparandarum sciētiarum, tam subalternatarum, quàm non; distinctarum ab habitu primorum principiorum, sit vna & vera scientia, nec ne?

CONCLUSIO I.

Datur defacto Logica Artificialis in rerum natura, quæ diuiditur in Docentem, & Vtentem.

COROLLARIA.

I. Hæc diuifio est vnus habitus secundum speciem in diuerfos actus, ordine quodam ab ipso procedentes.

I I. Competitque Logicæ, tam pro tota scientia; quam pro parte aliqua sumptæ.

I I I. Et ideo Logica Vtens actiue sumpta, re ipsa non differt à Docente; secus passiuè accepta.

I V. Logica Docens solum lato modo potest dici ars, aut facultas, quatenus disponit intellectum ad ejus functiones rectè obeundas.

V. Similiter Vtens quatenus Vtens, non propriè, sed per quandam similitudinem ars vocatur.

CONCLUSIO II.

Logica Docens est vera & vna scientia, à Philosopho naturaliter expetibilis.

COROLLARIA.

I. Estq; Pars Philosophiæ, distincta à naturali, & morali.

I I. Etiam Vtens entitatiue & realiter sumpta, est scientia; non tamen formaliter accepta.

I I I. Docens si accipiatur pro tota arte differendi, est vna vnitatem specifica.

I V. Cæterum, vt complectitur conclusiones & principia, opiniones & demonstrationes, vnitatem specifica illi non conuenit.

V. Quod si ratione subiecti consideretur, est vna vnitatem numerica.

CONCLUSIO III.

Logica artificialis est scientia purè speculatiua, plurimum condu-
cens ad acquirendas alias scientias.

COROL-

C O R O L L A R I A.

I. Non potest dici practica simul & speculatiua, solumque improprie & secundum quid practica nuncupatur.

I I. Ad scientias in esse perfecto comparandas, est necessaria simpliciter necessitate suppositionis.

I I I. Hinc datur in hominibus naturalis propensio ad scientias ediscendas.

I V. Qui tamen majori & peculiari inclinatione feruntur in affectionem Logicæ, quam aliarum scientiarum.

V. Finis proximus Logicæ, est cognitio entis rationis, remotus verò est dirigere intellectum.

C O N C L U S I O I V.

Logica pro objecto formali & adæquato, speculatur ens rationis positivum.

C O R O L L A R I A.

I. Ens rationis communissime sumptum, prout se extendit ad priuationes, negationes, & meras fictiones, objectum Logicæ adæquatum esse nequit.

I I. Neque ens rationis, quatenus restringitur ad solum syllogismum, vel ad argumentationem.

I I I. Vnde licet Argumentatio sit principale objectum Logicæ; non tamen totale, sed parziale.

I V. Solum itaque ens rationis, quod consequitur res existentes in intellectu definiente, componente, aut discurrente, est adæquatum Logicæ objectum.

V. At verò operationes intellectus ut dirigibiles, solum sunt materia, cui Logica applicat formam definiendi, diuidendi, argumentandi.

C O N C L U S I O V.

Datur defacto ens rationis Logicum, quod tantum habet esse obiectiue in intellectu.

C O R O L L A R I A.

I. Quod non est purum nihil; neque consistit in sola denominatione extrinseca præcisè.

I I. Et licet fingi, necessariò conueniat enti rationis; non est tamen illi essentialè, sed accidentarium.

I I I. Quicquid est subjectiuè in intellectu, (ut scientiæ, artes, habitus) non est ens rationis.

I V. Neque actio intelligendi, neque locutio interior, seu verbum mentis, entia rationis dici possunt.

V. Similiter id, quod concipitur ut existens tunc, dum non existit, possibile tamen alias existere, entis rationis titulum non meretur.

C O N C L V S I O VI.

ENs rationis formaliter sumptum, fit per solam potentiam intellectiuam, idque per actum intellectûs comparativum.

C O R O L L A R I A.

I. Potest autem fieri per quamlibet intellectus operationem.

I I. A voluntate tamen, & à sensibus, tam internis, quam externis fieri nequit.

I I I. Habet veram essentiam & existentiam dependentem ab intellectu.

I V. Neque à Diuino, neque ab Angelico intellectu formari potest.

V. Sed tantum ab intellectu humano, idque pro hoc statu mortali duntaxat; secus in statu separationis, aut beatifico.

C O N C L V S I O VII.

ENs rationis Logicum, non habet propriam speciem intelligibilem impressam, per quam cognoscatur.

C O R O L L A R I A.

I. Et ideo cognoscitur per speciem impressam entis realis.

I I. Species tamen expressa propria illi deesse non potest.

III. En-

I I I. Entia rationis negatiua cognoscuntur per contrariam affirmationem.

I V. Entia verò rationis priuatiua, cognoscuntur per speciem impressam suorum habituum seu formarum.

V. Tandem entia rationis positiua, vt sunt relationes rationis cognoscuntur per speciem sui fundamenti.

C O N C L U S I O VIII.

Vniuersale fundamentaliter sumptum, seu naturam communem, dari de facto à parte rei asserimus.

C O R O L L A R I A.

I. Hæc tamen natura communis à parte rei, est realiter identificata singularibus, & ideò illis sublati, tollitur tam quoad essentiam positiuè; quàm quoad existentiam.

I I. Non consistit in solis vocibus, aut conceptibus mentis.

I I I. Neque habet ullam vnitatem formalem à parte rei, quæ sit positiuè communis pluribus.

I V. Ante operationem intellectus, à suis singularibus, sola ratione ratiocinata distinguitur.

V. Non repugnat aliquid esse simul vniuersale fundamentaliter, & singulare formaliter.

C O N C L U S I O IX.

Vniuersale Logicum, seu formaliter sumptum, fit per simplicem intellectus possibilis comparisonem.

C O R O L L A R I A.

I. Non potest fieri per abstractionem intellectus tam agentis, quàm possibilis, neque per comparisonem compositiuam.

II. Definitor autem sic, vniuersale est vnum in multis, & de multis.

I I I. Hæc aptitudo essendi in multis, aduenit naturæ, vt habet esse in intellectu.

I V. Et ideo non datur in natura communi à parte rei.

V. Vniuersale tamen Metaphysicum, fit per actum intellectus absolutum abstrahentem naturam ab inferioribus, tam abstractione negatiua, quam positiua.

CONCLUSIO X.

Vniuersale formaliter sumptum, adæquatè diuiditur in quinque prædicabilia.

COROLLARIA.

I. Prius tamen diuidi debet in essentialè, & accidentalè, tanquam in species subalternas.

I I. Essentialè subdiuiditur in genus, speciem, & differentiam; accidentalè verò in proprium & accidens.

I I I. Quocirca quinque prædicabilia, sunt species infimæ vniuersalis in communi.

I V. Et hæc nec plura, nec pauciora possunt esse.

V. Vnde neque ens per accidens Metaphysicum, neque definitio, neque indiuiduum vagum, possunt in numero prædicabilium computari.

CONCLUSIO XI.

Vniuersale formaliter sumptum, est genus vniuocum ad quinque prædicabilia, secus materialiter acceptum.

COROLLARIA.

I. Non est tamen genus immediatum respectu illorum, sed remotum.

I I. Genus verò immediatum prædicabile, est prædicabile essentialiter, & accidentaliter.

I I I. Hinc vniuersale in communi, non est species respectu generis, quatenus illi subijcitur.

I V. Solumq; prædicatur de illo genus, per modum accidentis Metaphysici.

V. Vnde ratio generis, accidit vniuersali, ut vniuersale est; quatenus verò genus est, est ipsi essentialis.

CON-

CONCLUSIO XII.

Prædicabilitas non est de essentia Vniuersalis Logici.

COROLLARIA.

I. Est tamen propria passio illius, quatenus ad illud comparatur, tanquam ad suum subiectum.

II. Prædicabilitas de multis, est relatio rationis, ex parte naturæ vniuersalis ac prædicabilis, ad inferiora.

III. Conuenit naturæ communi solum per operationem intellectus.

IV. Si tamen compararetur ad sua inferiora, tunc respectu illorum est conceptus primarius.

V. Vniuersale in actuali prædicatione, non amittit suam vniuersalitatem.

CONCLUSIO XIII.

Secunda intentio Logicalis, est formaliter relatio rationis, secus prima intentio.

COROLLARIA.

I. Licet omnis secunda intentio, sit relatio rationis, non tamen è contra.

II. Primæ intentiones in concreto, possunt de se verè prædicari.

III. Nomina abstracta primæ intentionis, tam in prædicatis generalibus, quàm in Deo, possunt prædicari de concretis, & concreta de abstractis, licet concretum non possit dici ratio abstracti.

IV. Cæterum, in creatis, & particularibus attributis, hoc fieri nequit.

V. Secundæ intentiones solum in concreto possunt prædicari de primis; de se verò, si nullam habeant repugnantiam, in concreto, sed non in abstracto.

CONCLUSIO XIV.

Primum prædicabile rectè definitur esse id, quod prædicatur de pluribus specie differentibus, in eo quod quid est.

COROLLARIA.

I. Hanc definitionem non esse essentialem, sed descriptiuam cum Porphyrio defendimus.

COROL-

I I. Cæterum ad essentialem hoc modo reuocatur, Genus est Vniuersale respiciens plura specie distincta, in Quid.

III. Poniturq; in hac definitione Genus materialiter sumptum, hoc est natura, quæ significatur per particulam, Quod.

IV. Prædicari verò in Quid de pluribus specie, locum differentia tenent.

V. Genereitas in abstracto, est vniuersalitas naturæ determinabilis seu perfectibilis.

CONCLUSIO XV.

Definitum formale in definitione generis, est secunda intentio generis in concreto, hoc est, quatenus connotat naturam realem, in qua est talis intentio.

COROLLARIA.

I. Non tamen secunda intentio generis præcisè, nulla habita ratione naturæ, cui subternitur.

II. Neq; totum aggregatū ex natura reali, & secunda intentione.

III. Neq; natura realis substrata secundæ intentioni generis secundum se accepta.

IV. In substantijs materialibus, genus sumitur à materia, differentia à forma; at verò in substantijs immaterialibus, à tota essentia illarum.

V. In accidentibus autem in abstracto sumptis, hoc utrumque sumitur à natura specifica.

CONCLUSIO XVI.

Genus de suis speciebus non prædicatur vt pars, sed ut totum.

COROLLARIA.

I. In definitione tamen speciei non continetur ut totum, sed vt pars.

II. Immediatum ejus correlatiuum est species, sed non totale & adæquatum.

III. Genus vnica relatione refertur ad omnes suas species.

IV. Licet

IV. Licet genus tam species, quam differentias contineat potentia; de differentiis tamen non predicatur per se.

V. Ut est Vniuersale ac predicabile, necessario ad sui conseruationem requirit plures species, saltem possibiles.

CONCLUSIO XVII.

Secundum predicabile esse id quod subijcitur generi, esse id, de quo genus predicatur in Quid, & esse id, quod predicatur de pluribus numero differentibus, recte definitur.

COROLLARIA.

I. Dux priores definitiones dantur per proprietates, tertia per essentielle speciei, & conuenit soli speciei infimæ.

II. Diuisio speciei in subijcibilem & predicabilem, non est in diuersas res, sed in diuersos modos ejusdem.

III. Species in esse predicabilis Logici, non constituitur per subijcibilitatem, sed per predicabilitatem.

IV. Species subijcibilis ut sic, non est formaliter vniuersalis, sed tantum fundamentaliter.

V. Logice considerata ad sui conseruationem omnino requirit plura individua saltem possibilia: unde natura Angelica, quæ tam actu, quam potentia vnicum tantum habet individuum, solum ex modo nostro concipiendi vniuersalis est.

CONCLUSIO XVIII.

Tertium predicabile Logicum, optime definitur esse id, quod de pluribus & specie differentibus, in Quale quid predicatur.

COROLLARIA.

I. Ab hac definitione excluduntur tam accidentales, quam individuales differentia.

II. In esse vniuersalis proprie non constituitur per respectum ad genus, neque ad speciem, neque ad propria & immediata individua, sed ad individua suæ speciei, quam constituit.

III. Differentia vt sic, adæquatè diuiditur in communem, propriam, & propriissimam, quæ diuisio est analogæ.

IV. Differentiæ superiores formaliter sumptæ, non includuntur formaliter in differentijs infimis formaliter sumptis.

V. Quia tamen differentia infima virtualiter continet superiores, ideò hæc de illa non prædicantur formaliter & per se, sed identicè.

CONCLUSIO XIX.

Quartum prædicabile Logicum est id, quod conuenit omni soli & semper.

COROLLARIA.

I. Solum proprium quarto modo sumptum, constituit verum prædicabile.

II. Et ideò est propriissimè vniuersale quemadmodum & alia prædicabilia, prædicaturq; de pluribus necessario accidentaliter.

III. In esse tamen vniuersalis formaliter, constituitur per respectum ad indiuidua suæ speciei.

IV. Etiam proprium subalternum pertinet ad quantum prædicabile.

V. Jam verò proprium iuxta tres priores acceptiones, solum secundum quid, & per reductionem spectat ad quantum prædicabile.

CONCLUSIO XX.

Tres definitiones Accidentis à Porphyrio traditas, esse bonas defendimus.

COROLLARIA.

I. Ex quibus sola definitio prima conuenit accidenti, vt est quantum prædicabile.

II. Accidens in esse vniuersalis, constituitur per respectum ad subiecta, quibus contingenter inest, & quæ denominat accidentaliter.

III. Id de quo accidens sub ratione quinti prædicabilis prædicatur, potest esse tam substantia, quàm accidens, siue illud sit reale, siue rationis.

IV. Acci-

IV. Accidentalitas est essentialiter vniuersale vt quo; accidens verò in concreto sumptum vt quod.

V. Ad hoc tamen non requiritur, vt inferiora accidentis essentialiter includât illud, quod de ipsis prædicatione quinti prædicabilis dicitur, sed satis est, vt formale ejus, accidentaliter conjungatur eis.

CONCLUSIO XXI.

ANteprædicamenta in genere tria, in specie septem cognoscimus, nimirum tres definitiones, Æquiucorum, Vniuocorum, & Denominatiuorum, duas regulas, & duas diuisiones.

COROLLARIA.

I. Æquiuoca, quorum solum nomen commune est, alia sunt à casu, alia à consilio.

II. Vniuocorum autem, & nomen commune est multis; & ratio substantiæ omnino eadem.

III. Inter hæc, dantur media Analoga, tam transcendentia; quam non transcendentia.

IV. Transcendentia maiorem habent affinitatem cum vniuocis, non transcendentia verò cum Æquiuocis.

V. Analogia consistit in conuenientia, & simul disconuenientia multorum, in vna aliqua ratione communi, vno nomine significata.

CONCLUSIO XXII.

Primum prædicamentum, cuius supremum genus est substantia finita completa, formaliter constituitur per rationem entis per se completi: & ideo essentia substantiæ est, per se existens aptitudinaliter, non actu.

COROLLARIA.

I. Diuisio substantiæ in primam & secundam, non est propriè & in rigore analogia, sed tantum quodam modo.

II. Cujus diuisum est ipsa natura substantiæ prædicamentalis in diuersos modos substandi, particulariter & vniuersaliter, quorum unus est realis, alter rationis.

III. Substantia prima est magis & perfectior substantia, quàm secunda, estq; prior accidentibus naturâ, tempore, definitione, & cognitione intellectus, licet cognitione sensûs accidentia prius cognoscantur, quàm substantia.

IV. In prædicamento substantiæ, continentur omnes substantiæ creatæ completæ, ne quidem Christo excepto; Deus tamen nec per se, nec reductiue ponitur in illo.

V. Substantia eadem numero manens, est susceptiua contrariorum accidentium.

CONCLUSIO XXIII.

Quantitas prædicamentalis est accidens extensivum substantiæ in se: & ideo ratio formalis illius constitutiua, est extensio partium in ordine ad se.

COROLLARIA.

I. Quantitas realiter distinguitur à substantia; & ideo substantia omni quantitate spoliata, licet retineat partes essentielles, nullas tamen habet partes entitatiuas, sed manet indiuisibilis.

II. Diuiditur Quantitas in continuam & discretam: illius species sunt linea, superficies, & corpus; hujus verò numerus & oratio.

III. Vnitas prædicamentalis supra Quantitatem continuam, addit esse indiuisum.

IV. Numerus prædicamentalis est ens per se, & species subalterna Quantitatis Discretæ.

V. Licet vltima vnitas sit ratio formalis constitutiua numeri; non est tamen vltima differentia numeri.

CONCLUSIO XXIV.

Qualitas est accidens completum, modificatiuum & determinatiuum substantiæ in seipsa.

COROLLARIA.

I. Ratio formalis constitutiua Qualitatis, consistit in dispositione aut modificatione substantiæ.

II. Qua-

II. Qualitas ut est supremum genus, diuiditur in habitum & dispositionem, naturalem potentiam & impotentiam, passionem & patibilem qualitatem, formam & figuram, vt in species subalternas.

III. Habitus est Qualitas difficilè mobilis, secundum quam res benè vel malè se habet; diuiditurq; in infusum & acquisitum.

IV. Dispositio est qualitas difficilè mobilis, & distinguitur essentialiter ab habitu.

V. Jàm verò potentia naturalis & impotentia, passio & patibilis qualitas, forma & figura, solum accidentaliter differunt.

CONCLUSIO XXV.

Datur Relatio prædicamentalis, quæ est ens reale, cuius totum sum esse, est ad aliud se habere vt Quo, non vt Quod.

COROLLARIA.

I. Hæc formaliter & essentialiter spectata, non potest esse fundamentum alterius relationis; materialiter verò & accidentaliter, potest.

II. Supremum genus hujus prædicamenti, est relatio in actu signato, in quo solæ relationes creatæ prædicamentales ponuntur.

III. Relatio prædicamentalis realiter distinguitur à suo fundamento proximo & completo: & si est mutua, refertur formaliter ad relativum; secus si non sit mutua.

IV. Vnitas & distinctio specifica relationum, desumitur ex habitudine, tam ad fundamentum; quàm ad terminum; numerica verò ex vnitate numerica subiecti.

V. Et ideò multiplicatis terminis ejusdem speciei, relationes in eodem subiecto non multiplicantur: vnde Pater ad plures filios eadem paternitate refertur.

CONCLUSIO XXVI.

Actio & passio constituunt diuersa formaliter prædicamenta.

COROLLARIA.

I. Ratio formalis constitutiva Actionis, est causalitas agentis; Passionis verò, est actualis receptio in passio.

- II. Actio egreditur ab agente per simplicem emanationem.
- III. Si sit creata, non potest dari sine subiecto, cui inhæreat.
- IV. Sub genere supremo Actionis, solæ actiones creatæ tam immanentes, quàm transeuntes, continentur.
- V. At verò sub genere passionis, illæ tantùm, quæ præsupponunt & sequuntur actionem prædicamentalem.

C O N C L U S I O XXVII.

Vbi & Quando, sunt accidentia resultantia in re locata, & durante; illud ex circumscriptione loci, hoc ex mensuratione temporis extrinseca.

C O R O L L A R I A.

- I. Vbi, sola ratione ratiocinata distinguitur à loco.
- II. Sub prædicamento Vbi, neque vbi Diuinum, neque Angelicum, neque Sacramentale continetur.
- III. Quando, non est ipsa duratio rei extrinseca, neque ipsum tempus mensurans.
- IV. Sub hoc prædicamento, solæ reponuntur durationes mutabiles.
- V. Durationes verò indiuisibiles, vt sunt Angelicæ, in hoc prædicamento locum non habent.

C O N C L U S I O XXVIII.

Signum vniuersaliter sumptum, rectè definitur esse id, quod repræsentat aliquid à se, potentix cognoscenti.

C O R O L L A R I A.

- I. Diuiditur adæquatè & essentialiter in formale & instrumentale, quod subdividitur in naturale, & ad placitum.
- II. Relatio signi naturalis ad suum signatum, quæ constituitur in esse signi, est realis.
- III. Aliam relationem dicit ad signatum, aliam ad potentiam, tanquam ad terminos directè attactos.
- IV. Si tamen potentia consideretur vt terminus in obliquo attactus

tactus, tunc relatio signi ad signatum, & ad potentiam, eadem est.

V. Bruta propriè vtuntur signis, tam ex consuetudine, quam naturalibus.

CONCLUSIO XXIX.

ENunciatio est oratio verum aut falsum significans: diuiditur essentialiter in affirmatiuam & negatiuam; analogicè in simplicem & compositam: accidentaliter verò in vniuersalem, particularem, indefinitam, singularem.

COROLLARIA.

I. Hæc definitio Enunciationis, non est essentialis, sed descriptiua.

II. Vnde significare verum aut falsum, non est essenziale enunciationi vt enunciatio est, sed tantum enunciare vnum de alio.

III. Veritas in communi, est conformitas inter rem & ejus cognitionem: vnde nullius rei natura est formaliter vnitatis, sed tantum denominatiuè.

IV. Veritas autem formalis, nullibi est subiectiuè, sed consistit in iudicio mentali.

V. Oratio enunciatiua quæ est intellectui conformis, solum est repræsentatiuè vera.

CONCLUSIO XXX.

Propositionum contradictoriarum de futuris contingentibus, semper vna vera, altera falsa est.

COROLLARIA.

I. Probabile est, propositiones contradictorias de futuris contingentibus, habere determinatam veritatem & falsitatem, sed contingentem.

II. Multò tamen probabilius, magisq; sententiæ Aristotelicæ conformes, in ejusmodi propositionibus, neutram esse determinatè veram, aut falsam, ante determinationem suæ causæ.

III. Hinc Deus non cognoscit futura contingentia, nisi post decretum, quo illorum futuritionem determinat.

IV. Pro-

IV. Proinde in Deo præter scientiam simplicis intelligentiæ, & Visionis, non datur tertia, quâ cognoscat futura ante decretum.

V. Vnde cum Dei præuisione, volitione, influentijs coelorum, potest optimè cohærere libertas causarum secundarum, & contingetia futurorum effectuum.

CONCLUSIO XXXI.

Argumentatio siue discursus in communi, adæquatè diuiditur in Syllogismum, Entymema, Inductionem & Exemplum.

COROLLARIA.

I. Discursus essentialiter consistit in euidetia consequentis simul & consequentiæ, requiritq; omnino pluralitatem cognitionum.

II. Non est tamen necesse, vt illi diuersi actus, qui requiruntur ad essentiam discursus, successiuè eliciantur.

III. Syllogismus est oratio, in qua quibusdam positis, aliud quidam diuersum ab his, quæ posita sunt, necessariò accidit, eo quod hæc sunt.

IV. Quia Syllogismus est opus artificiale ex præmissis & conclusione, ideo conclusio est de essentia illius.

V. Hinc posito certo & euidenti assensu præmissarum, ac illationis cognitione, necessitatur intellectus ad assensum conclusionis, & quoad speciem actus, & quoad exercitium.

CONCLUSIO XXXII.

Sicut omnis & sola cognitio discursiua fit ex præexistente cognitione, ita omnis doctrina ex præcognitis & præcognitionibus procedit.

COROLLARIA.

I. Cognitio Angelica, & primorum principiorum, non fit ex præexistente cognitione.

II. Præcognitiones ad omnem doctrinam acquirendam necessariae, sunt tantum duæ, An sit, & Quid sit.

III. Præcognita sunt tria, subjectum, passio, & principia.

IV. De

IV. De principijs seu de præmissis, præcognosci debet an vera sint.

V. De subjecto autem An sit, & quid sit: tandem de Passione, quid significat.

CONCLUSIO XXXIII.

VTraq; definitio Demonstrationis, & quòd sit Syllogismus faciens scire, ac quòd sit Syllogismus procedens ex veris, primis immediatis, notioribus, prioribus, causisq; conclusionis, bona est.

COROLLARIA.

I. Prior definitio solum est descriptiua, altera essentialis; vtraq; tamen conuenit soli demonstrationi Propter Quid, non verò Quia.

II. Licet Demonstratio constare debeat ex præmissis veris, non tamen verioribus conclusione.

III. Hinc etiam præmissæ Demonstrationis debent constare prædicato de omni, per se, & vniuersali.

IV. Per Demonstrationem propter Quid, per se loquendo, generatur verus & perfectus habitus scientiæ; per Demonstrationem verò Quia, imperfectus & in esse Dispositionis.

V. Isti tamen habitus per vtramque Demonstrationem producti, non differunt specie formali, sed tantum materialiter.

CONCLUSIO XXXIV.

Scientia est cognitio rei certa euident & vera per causam, per quam res est, & quod illius causa est, & non contingit aliter se habere.

COROLLARIA.

I. Hæc definitio non competit scientiæ Quia, sed Propter Quid, quæ potissima & antonomasticè scientia vocatur.

II. Est tamen essentialis, & conuenit scientiæ tam actuali, quam habituali.

III. Certitudo intrinseca est de essentia scientiæ perfectæ, extrinseca verò non sufficit.

IV. Euidencia est de essentia omnis scientiæ naturalis.

V. Veritas autem habet se, vt passio consequens essentiam illius.

CONCLUSIO XXXV.

Scientia totalis est vnus simplex habitus ad omnia objecta , ad quæ se extendit.

COROLLARIA.

I. Vnitas & distinctio generica scientiarum, defumitur à ratione formali sub qua ; specifica verò ex vnitatem principiorum in habitibus partialibus.

II. Tàm Logica, quàm Metaphysica, sunt vnus simplex habitus in specie infima.

III. Geometria & Arithmetica sunt habitus simplices atomæ speciei.

IV. Et licet à Metaphysica, & Physica, genere differant ; inter se tamen solum differunt specie infima.

V. Etiam sacra Theologia, licet differat genere subalterno ab omnibus alijs scientijs naturalibus, est vnus habitus specie infima , quoad omnes suas partes.

CONCLUSIO XXXVI.

Scientiarum propria subalternatio, solum inuenitur tunc , quando objectum vnius continetur sub objecto alterius , cum additione differentię accidentalis, contrahentis ipsam ad materiam determinatam.

COROLLARIA.

I. Scientia, cuius objectum continetur essentialiter sub objecto alterius, non est propriè subalternata, sed secundum quid.

II. Hinc scientia de coelo, elementis, & animalibus , impropriè dicitur subalternari Physicæ, & omnes scientiæ Metaphysicæ.

III. Cum vera subalternatione optimè stat , subalternatam esse veram scientiam, dum simul est cum subalternante.

IV. Immò scientia subalternata sine subalternante acquisita, est verè & propriè scientia.

V. Licet perfectionem & statum scientiæ non habeat, donec coniungatur subalternanti.

CON-

CONCLUSIO XXXVII.

Habitus primorum principiorum immediatè producitur ab intellectu Agente, statim ubi per sensus acquiruntur species intelligibiles, & ponitur notitia terminorum.

COROLLARIA.

I. Habitus primorum principiorum, non est ipsa potentia intellectiua, sed est habitus ipsi superadditus, & ab ipsa distinctus.

II. Similiter ab habitu scientiæ, essentialiter differt & specificè, à speciebus verò intelligibilibus, realitèr.

III. Ab alijs habitibus intellectualibus per hoc, quia producitur immediatè ab intellectu Agente, illi autem ab intellectu Possibili, concurrente virtute intellectus Agentis.

IV. Sicut habitus opinionis, cum habitu scientiæ, ita nec scientia & opinio possunt simul & semel esse in eodem intellectu, de eodem objecto.

V. Immo nec fides simul cum scientia de eadem re, tam secundum actus, quàm secundum habitus possunt esse.

Sub felicissimis Auspiciis

MAGNIFICI, PERILLVSTRIS, & ADMODVM REVERENDI
DOMINI, DOMINI

ADAMI ROSCZEWICZ,

J.V. DOCTORIS, ET PROFESSORIS,

Ecclesiæ Cathedralis Cracouiensis Canonici, Collegiæ SS: Omnium

Archidiaconi, S. Nicolai ad Cracouiam Præpositi,

Almæ Academiæ Cracouiensis

GENERALIS RECTORIS.

